

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

EL SERMO ELECTORAL DE DON TEODORO

En Baró arengant á las "massas."

Domingo Nieto

CRONICA

A B motiu de las eleccions del diumenje s' ha posat de relleu una vegada més la especial idiosincrasia dels nostres perdigots.

Avants de la lluyta apareixian nerviosos, histèrics, com si se sentissin afectats de la mania de las persecucions. Tothom s' havia conjurat contra ells: las autoritats y 'ls republicans. Fins van arribar á tenir por del Sr. Ferrer y Bárbara, qu' en el fondo es un bon xicor, imaginant que 'ls podia arrebatat el rosegó de las minorías. Creyan y aixís ho declaravan que aquest pobre candidat monárquich, nou caball de la trista figura, 's llansaria á la campanya sense por ni escrúpuls, ab un tupí per divisa en el escut, armat de punta en blanch per las autoritats y protegit per la xusma lerrouxista. Y eran de sentir els seus esbufechs contra 'l Sr. Lluch y 'l senyor González Rothwos y las sevas lamentacions recordant als republicans que á n'ells exclusivament, als perdigots, era deguda la moralisació del sufragi á Barcelona, á la qual deuen els republicans sas repetidas victorias.

—Hi ha republicans—afirmavan—que s' entenen ab el candidat caciquista ab el propósit deliberat de realisar en contra nostra las més asquerosas tupinadas.

Qualsevol que de boná fé hagués fet cas de las sevas queixas els hauria prés més que per perdigots per candidas colometas, modelos de puresa y de innocencia.

—No, no es possible—hauria dit—que 'ls que á Barcelona condemnan tot contacte ab els caciquistas, á Tarrassa-Sabadell vagin de brassat ab un conservador y un fusionista y á Mataró-Arenys s' acovoyin ab dos monárquichs caciquistas també y ab un carlí per tornas, y á Manresa-Berga acceptin així mateix la companyia de un carcunda.

Y no obstant, aixó precisament es lo que han fet en aquesta malaventurada campanya electoral, afanyosos de profits y d' actas; de aqueixas actas que de la manera com se las procuran, més que una honrosa patent de la representació de una idea noble y desinteressada, semblan la cartilla que la secció de Higiene expedeix en favor de las donas matriculadas que fan comers ab el seu cos.

Comprenem molt bé la creixent repugnancia que inspiran á la major part dels catalanistas, que coixeixentlos bé s' han anat apartant d' ells per evitar confusions y descartar complicitats. Més val honra sense actas que actas sense honra.

Donchs ¿cóm se las van compondre—preguntará algú—pera reunir á Barcelona uns 3,000 vots, que son els que apareixen davant dels 4,100 alcansats pels republicans?

Molt senzill. Com que apart de la cándida candidatura caciquista del Sr. Ferrer y Bárbara no n' hi havia cap altra enfront de la republicana, els perdigots van procurar sumar en apoyo de la seva 'ls odie de tots els enemichs del desvetllament republicá.

Y al efecte van anar á espicossar en las sacristias y en las antecámaras cardenalicias, en las secretarias de las asociaciones de Foment y en las oficinas del Comité de Defensa social. L' *Avi Brusi* desconfiant sens dupte de l' eficacia de uns tráfechs que 's portavan mitj d' amagototis, va creure necessari alzar la punta del vel recomenant de una manera resolta als seus lectors l' apoyo á la titulada candidatura regionalista.

«Los campos—deya—están perfectamente deslindados: á un lado están todos los elementos de orden, llámense como se llamen; en el opuesto los que quieren destruirlo todo, desde el republicano al anarquista. Ellos se unen para aniquilar; juntémonos nosotros para conservar. Los triunfos que han obtenido se los han facilitado los electores que no votan. Puesto que ellos votan, votemos nosotros y recordemos que, cuando los hombres de orden han puesto empeño en triunfar, la victoria ha sido suya.»

Ab aquest glop de cordial y alguns altres que n' havian pres d' amagat, els perdigots van llansarse á la brega, plens de confianza en la victoria.

¿Y quin va ser el resultat de la lluyta?

Una vegada més se va demostrar que dintre de Barcelona, tant ells com els que 'ls apoyan, están completament perduts.

A pesar de haver intentat el sistema de las rodas qu' en un tancar y obrir d' ulls sigueren desfetas per las rondas republicanas, en tots els districtes de Barcelona varen ser batuts y de una manera particular en el sisé y en el de Sant Andreu de Palomar en cada un dels quals reberen una colossal pallissa.

En cambi á Sarriá, feudo de cacichs y bressol de carlins, es ahont alcansaren la votació més nutrida, y á Badalona, la ciutat perturbada per las més asquerosas monstruositats del caciquisme, conseguiren una ventatja de 39 vots sobre la candidatura republicana.

••

¿Y quins procediments els qu' emplearen á Badalona!

Podrán dir els perdigots que son enemichs de tupinadas y frauds, de alteracions de xifras en las actas, de matar als electes y fer ressucitar als venuts; pero en cambi, quan se tracta de posar en joch la pressió y la coacció no 's paran en barras.

A Badalona 's va veure. Certs industrials no contents d' explotar tot l' any la suhor del obrer, quan venen eleccions s' imposan als seus treballadors y 'ls obligan á votar determinadas candidaturas. ¡Brava gent de bé que pretenen erigir un nou feudalisme, el feudalisme que te per castell la fábrika, per torre d' homenatge la xameneya, y per vassalls als operaris! Vassalls obligats á secundar els capritxos del senyor, baix pena de trobarse al día següent despedits, sense feyna y sense pa per la familia.

A Badalona 'ls portavan á votar la candidatura dels perdigots, exercint sobre d' ells la més escrupulosa vigilancia. A aquells que 'ls inspiravan alguna desconfiansa 'ls acompanyavan al cotegi agafats pel bras ó per la solapa. Aixís es com els que volen, segons diuen, la dignificació de Catalunya, dignifican á la classe obrera. Si algun dia logressin governar, tinch per segur que no pararian fins á restablir el feudalisme en tota la seva integritat, el dret de cuixa inclusivá.

••

¿Y qué ha succehit després de tants esforços y de tants abusos? Lo que ja teniam previst: que 'ls perdigots que intentavan copar els tres llochs s' han hagut de contentar ab un, el reservat á las minorías.

Y se l' han quedat pel director de *La Veu*, pel Sr. Prat de la Riba, pel referendador de patents de glorias legítimas de la terra y de cimals enlairats de la renaixença catalana. Ab tot y la seva inflada petulancia no entrarà al Palau de Sant Jordi per la porta gran, s' hi haurá de introduhir per la gatenera.

S' hi introduhirá aixís, com beneficiant l' imparcialitat y la misericordia dels republicans, de la bre-

¡A TOTA MAQUINA!

tolada, de la purria, dels analfabets, que amichs com ningú de la legalitat electoral, van abstenir-se de tirar-lo á fons, com haurían pogut ferho, de haver portat á compliment las calumniosas alarmas que propalavan els perdigots en vigílias de l' elecció, suposant que 'ls republicans estavan entesos ab el senyor Ferrer y Bárbara.

De aquest resultat trist y denigrant, *La Veu* en diu *el nostre triomf*, y 's presenta com á victoriosa, alsantse de puntetas sobre 'ls cadávers dels Srs. Noguera y Plaia, que 's prestaren á servir de carabassas al Sr. Prat de la Riba; que aportaren á la campanya, l' un els diners de la seva caixa de fabricant, l' altre una serie de discursos entussiastats en tots els *meetings* electorals, mentres l' Himalaya de Castelltersol, que no 's deixava veure en lloch, preparava cautelosament l' ensarronada de tal manera que pognés obtenir 112 vots més que 'l senyor Noguera y 167 més que 'l Sr. Plaia, pera copar l' acta per ell.

Ab aixó ha demostrat qu' es un aprofitat deible dels jesuitas, y qu' en materia de tripijochs electorals, els caciquistas no tenen res per ensenyarli.

P. DEL O.

—¡Bona bossa ha de tenir aquell que logri atrapar-me!

UNA GROSSA

Sobre 'l casori parlavan
en Rafel y la Mariona,
y ell deya que li agradavan
més las primas que las grossas.

Com qu' ella es grossa en alt grau,
va ferli aquesta resposta:
una grossa, sempre val
dotze dotzenas de donas.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

¡OH, LA ABNEGACIÓ!

Novela patriótica en quatre capítuls

I

EN VIGILIAS D' ELECCIONS

—Vinch á demanarli 'l vot.
—¿De qué 's tracta?
—Li enrahonaré ab tota franquesa: 'm presento
candidat per concejal. Es á dir, me presento... Els
amichs, varias personas d' arraigo en el districte s'

LA VIDA OBRERA

—Pare ¿cóm es que no tenim pa?
—Fills ¿cóm es que no tinch feyna?

han empenyat en que jo vaji al municipi, y no he
pogut negarme á las sevas carinyosas instancias.

—Bé, home, bé...

—Y si s' ha de dir la veritat, considero que ha
arribat el moment de que la gent seria ens fiquém á
la Casa gran y organisém d' una vegada aquella ad-
ministració, joguet fins avuy de vidors sense en-
tranyas y papanatas sense senderi.

—No es mal pensament...

—Ab aixó, espero poder contar ab al seu vot, en
la seguretat de que al donármel ajuda vosté á posar
la primera pedra al edifici de la regeneració barce-
lonina. Tant jo com els meus companys—perque
en aquest instant parlo en nom d' un numerós gru-
po de candidats que abundém tots en las mateixas
ideas,—aném á Casa la Ciutat ab el ferm propòsit
de fer administració, administració y res més que
administració. Si 'ls nostres modestos noms me-
reixen l' aprobació del poble, (*A calorantse per mo-
ments*) si la nostra honrada candidatura surt triom-
fant de las urnas, estém ja penetrats del sacrifici que
'ns imposém y la nostra abnegació no tindrà límits.
¡Que 'ls nostres interessos particulars han de quedar
desatsos, que la nostra salut n' ha de sortir perjudi-
cadal.. No hi fa res. ¡Tot per Barcelona! ¡Tot per
aquesta ciutat, á la qual, per ser la primera del món,
sóls li falta trobar cinquanta
homes, cinquanta regidors que
sápigam sacrificarse y donar
per ella la sanch, l' ánima, la
vidal..

—¡Vinga aquesta má, home
admirable!.. Conti ab el meu
vot y ab tota la forsa de la
meva influencia personal.

—¡Gracias, gracias!.. Encare
hi ha patria, vere...

—¡Mundol..

II

MEETING ELECTORAL

—Ciudadans: No esperen de
mí un discurs, porque ni soch
orador, ni crech que hajin de
ser las paraulas el remey de
las nostras dolencias. Pero m'
heu fet l' honor de escullirme
pera candidat vostre, y no 'm
puch sustreure al deber de dir
lo que soch, d' shónt vinch y
ahont vaig.

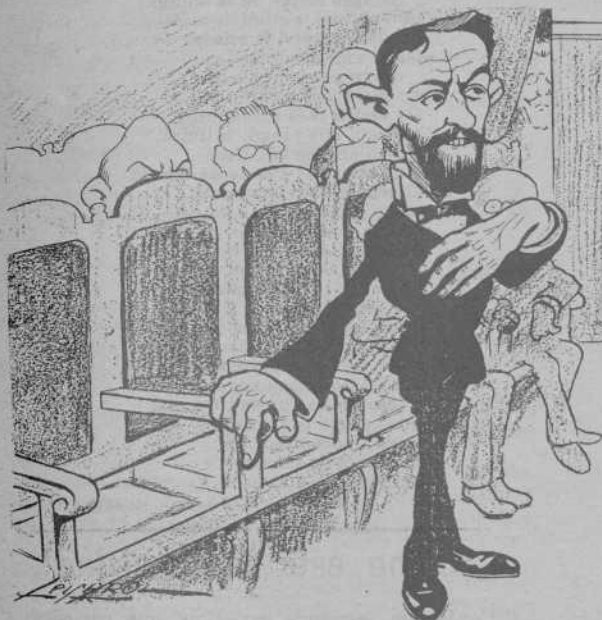
(*Murmulls d' assentiment. Es-
pectació.*)

Soch un humil ciudadá, sen-
se vanitat ni pretensions de
cap mena; vinch de casa meva
ahont ab el suor del meu front
me guanyo el pa de cada día,
y vaig á la Casa de tots, pera
cuydar dels interessos públichs
y fer entrar en aquella caverna
sospitosa una alenada de
ayre pur y un torrent de llum
clara, per cap boyra enterto
lida.

(*Aplausos. Alguns concu-
rrents demanan candidaturas
ab el nom del orador.*)

Aixó que ara us dich, ja ho
sé, molts us ho han dit avans
que jo, y fins al present no hi
ha hagut ningá que hají sa-
pigut cumplirho. Ab mi no us

UNA MOCIO INSPIRADA

—Senyors: Ara que ab el nomenclament d' aquesta nova brigada sabem del cert que 400 homes menjarán, ¿no 'ls sembla que seria oportú celebrarho, menjant també nosaltres una friolera... ab cárrech al capítul de calamitats?...

de vanitosos ó disfressa de mal intencionats. ¡Hi ha que treballar molt, molt, molt!...

—¡Visca 'l nostre concejall!

IV

CATORZE MESOS DESPRÉS

D' un periódich del día 7 de mars:

«Esta tarde, seguramente por ser Carnaval, no ha podido el Ayuntamiento celebrar sesión. La mayoría de los señores ediles estaban en la rúa.»

D' un periódich del día 10:

«A la sesión de segunda convocatoria que ayer celebró la corporación municipal asistieron únicamente trece concejales.»

¡Oh, la abnegació!...

A. MARCH

A UN MILIONARI

Tinga de mi compasió
que ma existencia perilla...

ARTISTAS ESPANYOLAS

JULIA BELLO
distingida concertista de violi.

passará aixó. No 'n soch jo d' aquests homes que avny prometen una cosa y l' endemá ja no se 'n recordan. Davant d' aquesta bandera, símbol de las nostras ideas, que tremola aquí á la galería; davant del retrato del nostre ilustre jefe, gala y adorno d' aquest saló, jo us prometo, jo us juro que ni 'ls vostres esforços han de resultar estérils, ni las vostras esperansas s' han de veure defraudadas. Lo que us dich ab la llengua, de la boca 'm surt; pero 'm vé del cor y us ne responch ab el cap. ¿Qué més volen de mí?

(Ovació delirant. Deu ó dotze entusiastas puján á la tribuna y abrassan y petonejan al orador, que en aras de la idea, s' ho deixa fer tot sense resistencia.)

—¿Esteu, donchs, conformes ab el meu programa?

—¡Sí, sí!

—¿Puch contar ab el vostre concurs pera anar á la lluyta?

—¡Sí, sí, sí!...

III

EL DÍA DEL TRIUNFO

El candidat, ja cenyit ab els llorers de la victoria, reparteix aquí y allá afectuosas apretadas de má entre 'ls electors que acudeixen á felicitarlo.

—No, gracias; la gloria es tota de vostés, que ab tan cívica enteresa han sapigut ferme sortir del fons de l'urna. Pero, ¡ah, senyors!, ara, ara comensa la verdadera campaña. Ja veurán vostés, entre jo y 'ls meus companys, igualment victoriosos, quina neteja fem á la Casa gran y quín cambi més radical de costums s' introduheix en aquella desorganizada administració.

—Aixís ho espera 'l poble.

—Y aixís será, costi lo que costi y pesi á qui pesi. Ja s'ha acabat tot alló de considerar el cárrech de regidor com una investidura afalagadora, adorno

ó 'm deixa casá ab sa filla
ó 'm mato sens remisió
y *después* sens greu ni pena
mato á mitja humanitat...
jo soch així, un cop posat
no 'm vé de mitja dotzena.

Si al contrari, 'l meu anhel
satisfá y 'm dona 'l sí,
no tindrà queixa de mí,
puig seré un gendre model;
lpero un model acabat!
atent, formal, carinyós,
complacent y laboriós
humil, desinteressat...

La seva estimada filla
viurá en etern Paradís,
sempre brillará 'l somri
en sa boqueta senzilla.

¿D' amor...? fins que 'm diga *prou*
ique 'n viurá de divertida!
cregui que tota la vida
semblarem *casats de nou*.

No 'm tenta sa posició,
si no la seva honradés,
si vol... no li dongui res...
ja l' hi donaré tot jo.

Cregui qu' amor com el meu
dupto que ningú li tingui,
un gendre que li convingui
com jo, no 's troba á cap preu.

Un cop per l' Iglesia units...
¡ja ho veurá quina vidassa!
jo tinch pó que 'n farem massa...
ique 'n viurém de divertits!

La duré á tots els *estrenos*,
sempre en cotxe á passejá,
li parlaré en castellá
perque *nada eche de menos*.

Sempre esclau de sa opinió
no vull que 's cuidi *de nada*...
fins las ordres á la criada
las hi vull dar totas jo.

Serán pel seu paladé
els plats mes apetitosos...
els vestits mes primorosos
anta qu' ella ningú 'la lluirá.

Brillaré per tot arreu
pel Parque, 'l Paseig de Gracia,
alternará ab l' *estocracia*...
palco propi en el Liceu...
será la mes envejada
de totas las del seu brás...
¡cregui que se 'n farà cás
de sa filla, un cop casada!

Afanyís á dar-me 'l sí
que l' amor me te en capella,
per favor... fásiu per ella
si no vol ferho per mí,
pero... l' hi deu advertí
y (espero no ho pendrá á mal),
que perqué projecta tal
tinga franca execució
m' haurá de fer *donació*
perqué jó... NO TINCH NI UN RAL.

JOSEPH ROSSELLÓ

¡Cómo está la Sociedad!

— Confessém, germans caríssims, que per curat d'espant qu' estigui un hom, tals cosas se veuhen devgadas en aquest divertidíssim món de monas, qu' es impossible contemplarlas sense sentir, com deya el poeta,

REGIDORS IMPACIENTS

—Bé ¿qué fem? ¿Encare no s' emprén aquest ditzós viatge á Madrid?

miedo en el corazón, llanto en los ojos,

ó, si no ho volen tan trágich, sense exclamar com l'ingénuo personatge de *El Monaguillo*:

—Yo soy librepensador, pero esto no lo había pensado nunca.

¿Que ahónt vaig á parar ab aquest misteriós exordi?.. Ara ho venián.

Hi ha á Barcelona una casa que ven brillants falsos, fent constar, naturalment, que son imitació; lo qual fins aquí no té res de particular ni deixa de ser una manera com un' altra de guanyarse la vida.

Pero, calculin ab quánta sorpresa no llegiria l'altre vespre, en un anunci per la referida casa publicat, una carta dirigida al jefe del establiment y en aquests sustanciosos termes concebuda:

«He vendido por pesetas 325 la sortija que compré á ustedes por 8 pesetas... El que la adquirió la mandó examinar previamente por un joyero.

»Mándeme, por lo tanto, otra del mismo número, al precio de pesetas 8, como la comprada últimamente.»

Y aixó la casa ho explica com una gracia, com un títol de gloria pels seus brillants imitats, com una demostració dels portentosos negocis que comprant pedras falsas de las sevas se poden arribar á realisar.

Pósinse las mans al pit y contéstínme: Si un fulano vingúés á contarlos que, en tractes ab un ignorant, li ha endossat unas cubiertas d' un llibret de paper de fumar, fentli veure que alló era un bitllet del Banch d' Espanya, ¿qué 'n pensarían d' aquell senyor? ¿Quín concepte formarían de la seva moralitat y ab quína cara li estrenyerían la má, si ell tingúés la humorada d' allargársela?

¿No es veritat que involuntariament pensarían ab el cartutxo de perdigons y ab el tiento del senyor que vé del Brasil ab deu mil duros pera repartir als pobres?..

L' ayre de Serra Morena que la carta transcrita ens fa respirar es soberanament deliciós.

«He venut per 65 duros l' anell que vaig comprar-li per 8 pessetas...»

¡Encantadora manera de pintar la magnificencia del... negoci!

«El comprador, avans d' adquirirlo, se 'l va fer mirar.»

Es á dir: el pobre, al comprarlo, l' ha comprat per legítim...

Y 'l venedor, l' honrat perpetrador d' aquest negoci, en lloch de callarse'l ab discreta modestia, firma valerosament el paper en que tan grata noticia comunica á la casa productora, y pera reblar encare més el clau, anyadeix:—«Enviheume'n un' altre.» Qu' es lo mateix que dir: A veure si surt un segón manso que d' un anell que 'm costa 8 pessetas me 'n dongui 65 duros!..

Ingénuament declaro qu' en aquest curiós—diuguémi curiós—assumpto, no sé qué admirar més: si la frescura del digníssim caballero que ha realisat la venda, ó l' aplom de la casa que ha convertit la tal carta en reclám, ó la idíllica des preocupació dels diaris que, com si 's tractés de la cosa més natural del món, li han facilitat aculliment en sas columnas.

No pretench donar consells á ningú; pero jo,—ab tota ingenuitat ho declaro—si algú 'm vingúés á oferir una carta de semblant género, en compte de publicarla, la tornaría al portador y li diria:

—¿Sab lo que ha de fer? Pórtila al Jutge del districte. Me sembla que, pera enterarse'n, ningú més indicat qu' ell.

MATÍAS BONAFÉ

LAS OBRAS CORPORALS

II — DONAR BEURE Á QUI TÉ SED

Aymats fraternos: L' altra senmana vareig parlarvos de la primera d' aquestas obras que 'ns recomana Déu, á tothora y en gran manera Avuy vos parlo de la beguda qu' es una cosa tan pistonuda com era l' altra de l' altre día que ara no cito com citaríja perque la dono per sapiguda.

Tots els que abeuran donchs al prohisme no sols practican el Catecisme, sinó l' altruisme y l' hidropisme.

A aquell qu' espera probá un parayga, á aquell, del próxim, que de set cayga ¡misericordia! ¡donéuli ayga!

Pero fixeuvos qu' hi ha moltras menas de matar pussas y treure penas y que no es ayga tot lo que anyoran els que sedejan; y que 'ls que 's moren en l' amorosa sed de las menas pel món encare son á dotzenas.

Hi ha sed de gloria, sed d' esperansa, sed d' aná en cotxe, de guillá á Fransa, sed d' atiparse de plats de sopas, sed de justicia, sed de venjansa... y set de bastos y set de copas.

¡Quín una 'n fóra pera 'ls poetas y pels artistas, que, al ff, 's tornessin certas butxacas grossas aixetas que sempre, sempre, sempre rajessin com las aixetas de Canaletas!

Si aixó logréssim ¡qufna batalla qu' en bé del próxim se guanyaría!

La sed de gloria s' apagaría, se casaría la jovenalla, y, satisfeta, treballaría... ¡y aviat tindría molta canalla!

FRA NOI

LLIBRES

DESILLUSIÓ. *Novela de J. Massó y Torrents.*—Confessém que ha despertat en nosaltres un viu interès la lectura de aquest llibre, en primer terme perquè està ben escrit, y en segon lloch per contenir la pintura de un tipus sense caràcter, com molts n'hi ha en la nostra Catalunya y se'n troben especialment en las filas regionalistas.

L'olotí Pauhet Bruguera, fill de bona casa que desitjós de afinar-se s'esplanya primer per Barcelona y més tart per París y Londres en una ociositat enervadora, sense rumbo, ni horisonts; el jove vacilant que s' enamora de cop y volta de una simpática noya, y després tot de un plegat la posposa a una inglesa, cedint en part á un impuls irresistible d'exotisme y en part també al afany de donar una lliçó al seu pare; el malaventurat minyó versàtil y vacilant es en certa manera la personificació de una joventut tan esquivada, com plena de pretensions, incapàs de tot fins de fer sa propia felicitat, y menys encare de procurar la de la patria.

Digna es de tota alabansa la sinceritat del autor al oferirnos aquest primer exemple de la *Vida catalana*. Ressaltan en la novela, apart de un sentit psicològic molt just, sobre tot al descriure 'ls aplanaments del protagonista, multitud de quadros pintats de má mestra. Citarém entre altres las escenas de la vida inglesa y l'arribada del hereu Bruguera á la casa pairal en companyia de sa esposa, qu'és sens disputa 'l'fragment més emocionant de la narració.

L'autor dels magnífichs *Croquis Pirenencs* ha demos-

trat ab aquesta obra tenir condicions envejables para 'l'cultiu de la novela.

YANG HUN-TSY. *Novela china, de SIEROSZEWSKI.* Traducció de T. ORTS-RAMOS y CLIMENT.—Decididament s'están fent de moda 'ls passios del Extrem-Orient. La guerra rus japonesa fa un gran terratrémol y tothom tomba la vista cap aquell costat.

Encare que la novela *Yang-Hun-Tsy* no té res que veure ab aquests successos bélich y mortífers, no per aixó está exempta de interès d'actualitat, dada l'afició que hi ha á conèixer la manera de ser del poble xino, vist per uns europeus. La lectura de l'obra resulta agradable, y en alguns passatjes fins emocionant.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Poesias, d'Angel Guimerà. Segona edició.—Son las mateixas que anys enrera sigueren publicadas en una edició de gran luxo. La d'ara es popular y més assequible á todas las bossas. Com aquella conté també l'estudi magistral d'en Joseph Ixart.

L'autor anuncia tenir en preparació un volúm de *Novas poesias*. Que vingui prompte, ab la seguretat de que serán molt ben rebudas.

L'enemé de bodes—Comedia en tres actes d'en J. Pous y Pujés, estrenada á Romea á principis de l'actual temporada.

Espectres.—Drama en tres actes, d'Enrich Ibsen. Traducció de P. Fabra y J. Casas Carbó.

Cada una d'aquestas dos produccions forma un volúm de la *Biblioteca popular de L'Avenç*.

Justa venganza.—Drama social en dos actos y en prosa, de R. Homedes Mundo, estrenat en el Centro federal de Tarragona, la nit del 13 de novembre de 1901.

RATA SABIA

LA PLANXA DE LA PLANXA

—No l'han volguda acceptar...
¡Tan bonich que allá faria!

PRINCIPAL

Las funciones d'ópera escadusseras anunciadas en aquest teatro han resultat verdaderas corridas de novillos.

Se tractava senzillament de probar artistas nous... de un *tanteo*, com se diu en termes tauromáquichs, y'n sor tí molt ayrosa la soprano Srta. Cosso que cantá una *Lucia* mes que regular. Aixís mateix fou extraordinariament aplaudida la Srta. Conti en *Cavaleria rusticana*, com també 'l'tenor debutant Angel March... que pot ser no arribará may á ser un Marconi; pero que si té constancia y estudia, pot arribar á fer furrolla.

En cambi un desgraciat tenor de cuyo nombre no quiero acordarme, y no hi ha necessitat de citar-lo per quant no poden haver-li quedat gayres ganas de tentar una nova aventura, pretengué cantar *L'Ebrea*... y no vulguin saber lo que vá succehir.

Certas cosas sols se poden fer impunement en els teatros que com el *Principal* tenen porta d'escape.

El dimecres á la nit reanusá sas funciones la companyia de la Tubau, posant en escena *Mañana de sol* de Alvarez Quintero y *La cisana* de Linares Rivas.

De aquestas dos produccions si es que tenen interès en saberne alguns cosa, haurán de fer el favor d'esperar á la senmana próxima.

ROMEA

La Lletja de 'n Rusñol es un drama que resulta algun tant atrevit, no per l'assumpto que presenta, sino per alguns dels elements que posa en joch al desenrotllarlo. *La Lletja*, per ser tan lletja pert al promés, verentlo esar ab una seva germana; pert també per serho la efectivitat de una escola que havia guanyat en renyidas opo

EL RESULTAT DE LAS ELECCIONS

—Deixeuvos de consideracions, filosofias y qüentos. ¡Números cantan! La opinió del poble de Barcelona, aquí la teniu.

sions, y cedint a sugestions que li fa un amic de la redempció del proletariat se separa de la família pera dedicarse a l' ensenyansa laica y a adoctrinar a las clases obreras.

De desengany en desengany y de despit en despit se deixá dominar al fi per un tipo esguerrat de cos y de ánima, per un malvat que 's recrea en el mal, y 's decideix a donar l' última empenya als treballadors moventos a armar una *huelga*, de la qual n' es víctima precisament la família de la seva germana, qu' es la que va casarse ab el promés de la lletja.

En el punt en que mes sent *La Lletja* la passió del odi, se conou tot d' una davant de una criatura filla de sa germana, y plora y voldria desturar l' onada qu' ella mateixa ha contribuït a desencadenar, y no podentho con seguir, se dona la mort precipitantse al carrer desde una finestra de la fàbrica.

Tal es, en breu resúm, l' assumpto de l' obra, que li serveix al autor pera presentar alguna personatjes ben sentits, y matisar el diálech ab un devassall de frases y conceptes plens de intenció y de bellesa.

El públich va entrar plensament en l' obra durant tot el primer acte; pero desde l' según mudá de *tavannó*, sense capir bé la intenció del autor, que no es certament la de tractar la lluyta social baix un determinat aspecte de parcialitat, sino a tenor d' alguns dels moltíssims que ofereix en sas immensas complicacions.

Y l' distint parer dels espectadors produí empenyadas manifestacions d' agrado y desagrado, que anaren en augment en l' acte ters, arribant a tal extrém, en las últimas escenas, que ja ni s' entenía lo que deyan els actors, tal era l' esvalot que s' armá.

No mereixia semblant desatenció ni aquesta mostra de incultura l' obra d' un autor, que sab arrostrar sempre ab talent y valentia totes las preocupacions, com ho fan tots els esperits forts y sincers.

Tal vegada pequi l' obra de certa *recherche* que recorda al teatro ja passat de moda; tal vegada adoleixi d' un excés de controversia en el diálech y de falta de concentració en algunas escenas sentimentals, lo qual pogué contribuir a exaltar la impaciencia dels cridayres. Pero aquests cap dret tenían a interrompre la representació, ab perjudici evident dels que escoltavan ab serenitat y fins ab interés.

Bé podria ser també que hagués contribuït al cansanci dels impacients la declamació monòtona y opaca de la Sra. Llorente, que podrá ser una actriu discreta, pero qu' en realitat el tipo de *La Lletja* resulta massa personatge per ella.

Esperém llegir l' obra pera fernes ben bé cárrech d' ella, lo qual no 'ns siguié possible, per lo accidentada que resultá dimars la seva representació.

TÍVOLI

Ja ha deixat de ser *Circo Equestre*, pera tornar a actuar com a teatro.

Anit inaugurá sas funcions la Companya Cereda, traient de la capsa altra vegada aquella *Muñeca*, ó com si diguessim la *Nina*, filla de l' enginyosa travessura del Mestre Andran.

NOVETATS

Ha reaparegut en Palma, el nostre payá Palmafa,

després de una llarga ausencia que li ha permés realisar correrías y més correrías per la terra americana. Ignoro si allá ha lograt fer gayre fortuna; lo que si 'm consta es que conserva íntegrament las qualitats y 'ls defectes que constituheixen la seva personalitat escénica. Té una manera especial de fer, en la qual se reuneix la característica d' altres actors celebrats del género xich... y a una part del públich aixó segueix fentli gracia, qu' es lo que més deu importarli al interessat.

L' eminent pianista alemany Emili Sauer, donará dos concerts en aquest teatro 'ls días 29 y 30 del actual.

CATALUNYA

L' intelligent actor Sr. Juárez amenisá la funció del seu benefici ab una comedieta en dos actes titulada: *Frente al enemigo*, original dels Srs. Ayuso y Ontiveros, qu' entretingué agradablement al públich.

Se tracta de una producció comedida, honradota, exempta de *desplantes*, d' exageracions y de malicias, y que ab tot no careix de gracia, per tenir com té un argument ben portat y oferir com ofereix algunas situacions enginyosas.

La interpretació sortí molt ajustada, en especial per part del beneficiat y del Sr. Gordillo. El Sr. Juárez acreditá una vegada més sas excelents condicions de director d' escena.

CROQUIS PARISENCHS

Venedora ambulant.

CAMPEONS DEL DESCANS DOMINICAL

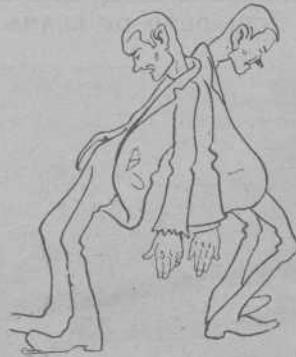
—Hem de fer que tothom descansi...

—¡Eh! ¡A descansar, á descansar!

—A veure si allá baix descansan...

—¡Qué cansa aixó de fer descansar als altres!

CIRCO BARCELONÉS

En aquest popular colisseu tindrà lloch el vinent dissete, dia 18 el benefici de la primera actriu D.ª Concepció Galcerán, posantse novament en escena el drama del genial autor rus y famós novelista Máxim Gorki «La Escoria» (*Dans les bas fons*) que tant xardorós éxit va obtindre la vetlla del seu estreno.

Per a la nit de l'endemá, diada de Sant Joseph, s'anuncia una extraordinaria funció á benefici del estud ós jove actor D. Joan Munt, ab una representació del celebrat drama en 8 actes «Del trono al cadalso».

No faltarà peix á picar l'esqué.

N. N. N.

AMOROSA

Com la rondinyre abella que persegueix á la flor per arrencarli á fibladas del seu cálzar en el fons la mel que guardan els pétals, aixís jo cerco l'amor que 'ls teus ulls, «fímils de moras», descubreixen brilladors.

Si pogués lograr la ditxa y assaborir l'immens goig de paraulas veritables encesas per la passió, no ho faria com l'abella, no cercaria més flors després de sentirme duenyó de la flor del teu amor.

J. COSTA POMÉS

ESQUELLOTS

Faig quatre *passes magnètics* ab las mans y 'm compareix tot desseguida 'l fantasma, alt y esprimatxat, ab la nou del coll eixintli com un grop el bigoti á mitj tenyir y 'ls estrenya caps lligats al front.

—D. Gabriell!...—exclamo.

—Aquí 'm té: digui lo que se li ofereix; pero desseguida, perque porto pressa. Per acudir á la seva evocació he deixat destapat el pot de la tintura.

—Está bé: prompte enllestirém. ¿Voldria fer el favor de dirme com es que no ha prés una part ben activa en las eleccions?

—Está equivocat. Vaig fer lo que devia. Vaig enviar á presidir las mesas als meus arcaldes de barri més destres en l'art de las tupinadas... ¿Qué més podia fer?

—Obligarlos á treballar.

—Impossible. De un quant temps ensá á Barcelona té més forsa el garró de un elector qualsevol, que la vara d'arcalde de R. O.

—Gracias per la declaració... Quan vulgui ja 's pot retirar. Vaji y acabis de tenyir el bigoti en santa pau.

Y 'l fantasma, com per art de magia 's va desvaneixer.

Se tracta de ocupar treballadors sense feyna, y al efecte se resolc crear una brigada eventual de 400 plassas.

Els que més s'hi oposan son alguns perdigots, entre altres 'l Sr. Puig y Cadafalch, alegant no sé quins propòsits polítichs-electorals. ¡Com si la victoria dels republicans hagnés de proporcionar treball á 400 infelissos!

¡Vaya un criteri més mesquí, més esquitll!

Pero ha vingut l'arcalde y casi ha donat rahó als que s'oposavan á la creació de la brigada. Perque més que de ansillar als treballadors desfeynats que necessitan un jornal se tendeix á afavorir determinadas pretensions.

Aixís las 400 plassas han sigut transformadas en 400 volants. Y l'arcalde ha sigut generós: ha repartit entre 'ls regidors dos volants per barba, y s'ha quedat ab el resto.

La part del Lleó...

¿Lleó 'l Sr. Lluch, quan tot just arriba á gat dels frares?

La tancada de teatros efectuada á Madrid en oposició á las ordres y á la tossuderia del governador de aquella provincia, va promoure la protesta dels cómichs, ab els quals no 's va contar pera pendre un acort que 'ls deixava sense pá.

Y alguns d'ells, com es natural, van cantar y rellar á *tuti-plé*.

Per reflexos deliciosos la Loreto Prado.

Havía dit el governador que si 'ls cómichs no podían menjar se dediquessin á un altre ofici qualsevol.

A lo qual va replicar la deliciosa *divette* del gènero xich:

—Está clar, com que á n' ell no li ha costat res el ser governador, se figura que tot s' improvisa de la mateixa manera.

¡Bonich *recorte* de *mantón* de Manila!

Recorte terminat ab una frase molt significativa:
—Jo—va dir—comenso á sentirme anarquista.

••

Vels'hi aquí lo que logran els que s' empenyan en imposar la moral á viva forsa, entenent per moral el fer terminar dejorn las funcions de teatro.

Convertir en anarquistas fins á las tiples més xamosas!

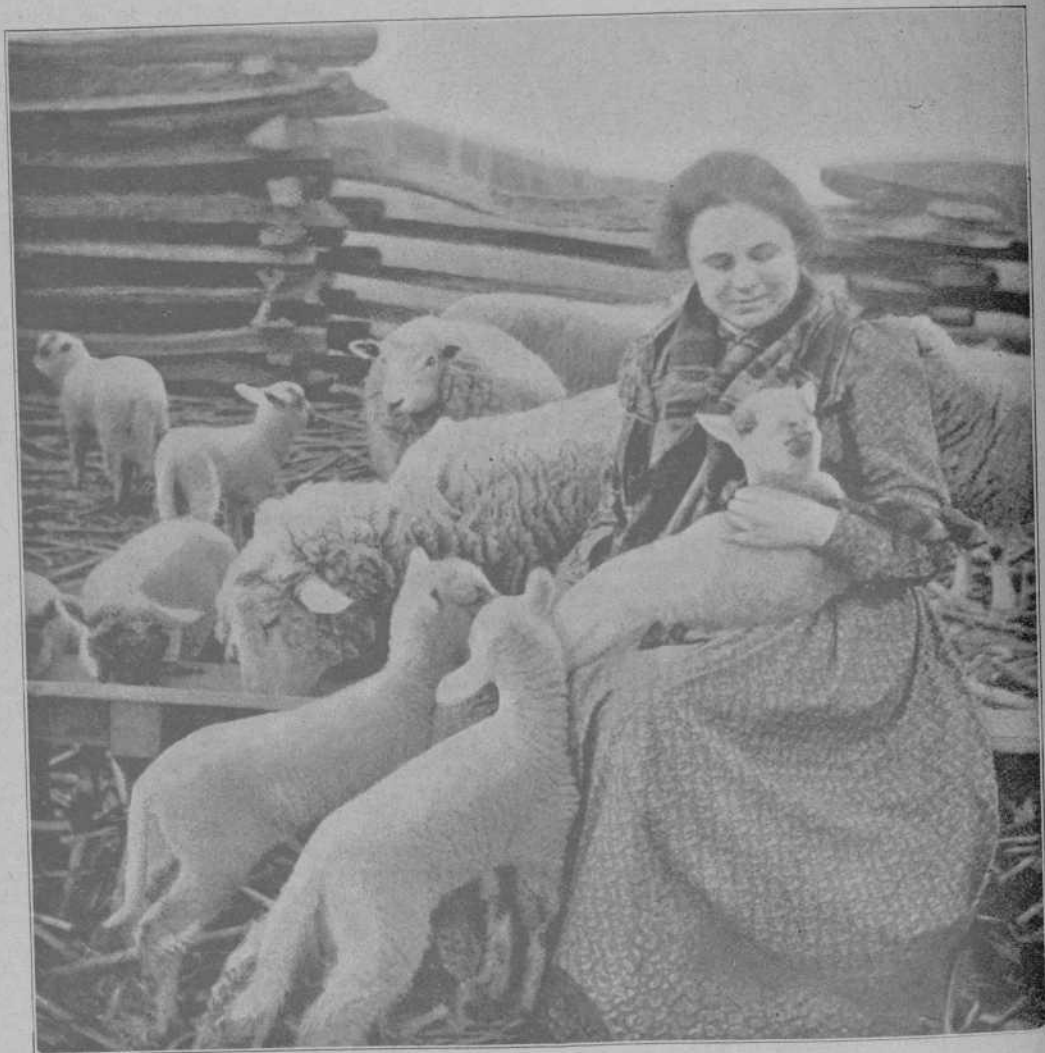
Diumenge celebrá l' Academia de Ciències y Arts una solemne sessió dedicada á honrar la gloriosa memoria del que fou sabi catedràtic y distingit membre y president de tan docta corporació, don Frederich Trémols y Borrell.

En ella llegí l' il·lustrat acadèmic Sr. Casares Gil un extens treball necrològic en el que, en forma per cert hermosíssima, descriu la llarga y laboriosa existencia del Doctor Trémols, referint sos viatges, enumerant las sevas obras, objecte de la universal admiració, y estudiantlo baix el seu triple aspecte de professor meritísim, químic insuperable y botànic eminent.

La biografia es de má mestra; el retrato, digne del retratat: ab aixó está dit tot. Apóstol de la ciencia y treballador insensible á la fatiga, la simpática figura del Doctor Trémols apareix en la Memoria del senyor Casares ab tan vigorós relleu que, fins als profans en la materia, 'ls dona una clara idea de la imensa pèrdua que sufri Catalunya al baixar á la tomba l' insigne catedràtic de la Universitat barcelonina.

La concurrència, tan numerosa com selecta, premiá ab unánim aplauso l' magnífic treball del senyor Casares Gil.

CRIADERO DE LLANA

—Quan us haji ben crescut, vindrá un home ab unas estisoras y ¡zás, zás! us pendrá el pèl.

Al revés de Barcelons ahont á las pocas horas d' efectuat l' escrutini se sabia 'l resultat complet, verdader y exacte de las elecciones, en els districtes de fora, ni 'l dimecres s' havian reunit encare tots els datos.

Els informes oficials portavan una nota consignant: «Faltan tantas ó quantas secciones.»

Millor hauria sigut dirho en catalá y ab tota franquesa:—Els tupins son al foch y están bullint. Encare no se sab quin tocino 's menjará la calderada.

Aixó vol dir que á Barcelona han restablert la legalitat electoral.

Pero á fora... ¡Ay la mare, y que costará!

Demá passat es el sant d' Echegaray, l' autor que més crims ha comés sobre l' escena.

A pesar de lo qual ó ab motiu precisament d' aixó li han concedit el premi Nobel que importa uns quants mils duros, y li preparan á Madrid unas grans festas.

Será obsequiat com á autor dramátich, com á professor de l' Escola d' Enginyers y fins com á fundador del Banch d' Espanya.

A Echegaray se deuen las llenças de paper moneda que s' han enat xupant tot el numerari dels espanyols.

El Banch d' Espanya dedicarà al que resulta seri pare un obsequi especial.

El de posar el seu retrato en els bitllets de una nova emissió que prepara.

Ja veurán com tot just se posin en circulació 'n correrán de falsos.

Falsos com la majoria dels personatjes dels dramas d' Echegaray.

Llegeixo:

«Se nos dice que á la mayor brevedad llegará á esta ciudad procedente de la Habana, el aplaudido autor dramático D. Eduardo Anlés.»

¿Pero encare es viu el simpátich autor de *Cinch minuts fora del mon?*

Viu en el doble concepte de conservar la vida y la vivesa de ingeni es com desitjém trobarlo, al arribar de aquellas terras després de una tan llarga ausencia.

La Perdiu en sas efemérides relatava l' altre día l' entrada á Barcelona del príncep de Viana.

Entre altres festeigs que ab que 'ls bons barcelonins l' obsequiaren, s' hi conta l' següent, que no deixa de ser molt curiós y suma ment típic:

«Al arribar á la porta del Hospital de la Santa Creu, trobá un gran enfustat, hont hi havia tots els orats y boigs, que tenian las caras pintadas de vermell y altres colores, brandejant llansas y cubert el cap uns ab un murrió y altres ab una mitra de paper á manera de bisbe.»

¡Y quin tip de riure s' hi devían fer els antepassats dels actuals companys de causal...

☞ Els marquesos de las Cinquillas de aquells temps, encarregats de disposar las recepcions regias, se coneix que gastavan molt bon humor.

Ens adverteix un lector que la poesia titulada: «A la meva» que publicarem en el passat número suscrita per un tal E. R. y Pinatell, no es original de aquest senyor, sino del conegut poeta Francesch Mateu.

Creym ocios consignar que 'ns fou enviada per correu, y que l' acceptarem com original, faltantnos base pera posarho en dubte.

Si algú coneix al tal E. R. Pinatell, ja te ordre de ferlo agafar per timador.

Una noticia trista que ns arriba de l' Argentina.

Ha mort á Mendoza (provincia de Córdoba) la celebrada actriu catalana Concepció Ferrer, que tant s' havia fet aplaudir á Barcelona, creant diverses obras del nostre teatro, y en especial del Sr. Guimerá.

Era un' artista de veritable intuició, si bé poch expressiva en la plástica, dotada de una bona figura y de una veu fina, clara y ben timbrada que li permetia donar á la dicció un tó agradabilíssim.

Anys enrera se 'n va anar á América á fer fortuna... y allí ha trobat la mort. El *Teatro catalá* ja fa temps que l' havia perduda y no contava ab ella.

Sembla que alguns mestres d' esgrima tenen el propósit de dirigir-se als senyors que han constituït la *Liga contra el duelo*, expo-

¡TOT PEL INGLÉS!

—¿Veú? Porque 'l pobre tranvía pugui circular ab tota comoditat, esmotxan una mica, no més que una mica, els arbres.

UN SANT DELS NOSTRES
6
ENSENYANSAS DE LA BATALLA ELECTORAL

Sant Andreu continúa tan republicà com sempre.

LA QUARESMA DEL POTENTAT

—Salmón y llagosta. ¿Qué hi tenen que dí?
A casa 'ls meus amos dejunan així.

sántloshi la situació apurada en que quedarian si arribessin á prosperar las intencions que aquesta 's porta.

Y tenen molta rahó. Abolit el desafió ¿de qué dí montri poden servir las llissons d' esgrima?

Un d' ells me deya aquest día tot enfutismat:
—Creguí que jo no pararé fins á desafiar un per un als senyors de la Lliga. ¡Ahónt s' es vist robar el pa á un home que 's guanya la vida honradament! O aixó ó que 'm donguin una compensació. ¿No volen que sigui mestre d' armas? Donchs que 'm fassin nombrar canonje.

Entre pare y fill.
—Recristina, recristina!—exclama el primer—¡y qué cars costan avuy els estudi!...

El fill li respon ab molta flemma:
—Donchs, mira, papá: lo qu' es de mí no pots queixarte. Ja sabs que soch un dels alumnos de l' Universitat que estudian menos.

El remey pitjor que la malaltía.
—Ja m' ho han dit, Sra. Tuyas ¿es cert que 'l metje nou ha curat al seu marit dels insomnis que patía?
—¡Y tant cert com es! Pero ni may que l' haguesim anat á buscar.
—¿Y aixó per qué?
—Perque si bé 'l pobre Anton ja estava curat, desde qu' hem rebut el compte, es tan pujat, qu' en tota la nit no pot tancar l' ull, y está pitjor qu' estava.

—Comprench—deya D. Ramón—discutint ab un astrónom—comprench que valentse de instruments especials hajan pogut medir la distancia de la terra á las estrellas...

—Llavoras ¿qu' es lo que l' extranya?
—Lo que 'm sorprén, es que anomenin als astres pel seu nom. ¿Cóm ho han fet per averiguarho?

- A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO
- 1.ª XARADA 1.ª - A-ro ma.
 - 2.ª ID. 2.ª - Ge-ne-ral.
 - 3.ª ANAGRAMA. - Solfas - Fasols.
 - 4.ª TARGETA. - Mayía Rosa.
 - 5.ª TERS DE SÍLABAS. - LE VI TA
VI DRE RAS
TA RAS IO
 - 6.ª GEROGLÍFICH. - Per alturas las mo-tanyas.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Oim, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

El jueves, día 30 de Marzo, aparecerá el

PRIMER CUADERNO DE LA 2.ª SERIE
DE

Barcelona á la vista

ESPLÉNDIDA COLECCIÓN DE VISTAS

30
céntimos

La 2.ª serie de Barcelona á la vista

30
céntimos

SE PUBLICA POR TRES MOTIVOS:

30
céntimos

1.º—Porque la Primera serie resulta incompleta.

30
céntimos

2.º—Porque en los 8 años que desde su aparición han pasado, Barcelona se ha enriquecido con no pocos monumentos y edificios notables.

30
céntimos

Y 3.º—Porque las reformas que en la ciudad van á acometerse en breve, harán desaparecer viejas construcciones y rincones pintorescos cuyo recuerdo conviene conservar.

30
céntimos

Esta SEGUNDA SERIE constará de 16 vistas cada cuaderno, impresas sobre papel glaseado.

30
céntimos

30 céntimos cuaderno

30
céntimos

Provincias: 35

El cazador estratégico,
práctico y analítico
EN CAZA MENOR
POR
MANUEL SAURI
Ptas. 3

MANUAL
DEL
TORNERO EN HIERRO
POR
ANGEL DE SAN MARTIN
Un tomo, Ptas. 3

ARTES
INDUSTRIALES
POR
H. Giner de los Ríos
Un tomo, Ptas. 3

Obra nueva de la **COLECCIÓN DIAMANTE**

TOMO 93

MUJERES DE PARIS

POR EL NOTARLE ESCRITOR **MANUEL UGARTE**

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

Demá dissapte, Número Extraordinari

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

8 planas — 10 céntims

RESUMEN BIBLIOGRÁFICO

FEBRERO DE 1905

— SE FACILITA GRATIS —

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiicat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

UNA BANDERILLA BEN POSADA

—¿Fins avuy no 's decideix, després de tants dies de seguirme? May l' hauria cregut "tan curt..."